

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. lapkričio 11 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Artūro Driuko (pranešėjas) ir Donato Šerno (kolegijos pirmininkas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Elpava“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. sausio 21 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Elpava“ skundą dėl bankrutavusios uždarnosios akcinės bendrovės „Index“ sporto centro 2020 m. rugsėjo 15 d. kreditorių susirinkimo nutarimo panaikinimo atsakovės bankrutavusios uždarnosios akcinės bendrovės „Index“ sporto centro bankroto byloje.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių kreditoriaus teisės apskusti bankrutuojančios įmonės kreditorių susirinkimo sprendimą įgyvendinimą, kai kreditorius nebuvo tinkamai informuotas apie šaukiamą kreditorių susirinkimą ir jame nedalyvavo, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėja UAB „Elpava“ (kreditorė atsakovės BUAB „Index“ sporto centro bankroto byloje) kreipėsi į teismą, prašydama panaikinti atsakovės BUAB „Index“ sporto centro 2020 m. rugsėjo 15 d. kreditorių susirinkimo nutarimą dėl turto pardavimo tvarkos ir kainos nustatymo, remiantis kuriuo buvo nuspręsta iš varžytynių kaip vieną verslo vienetą (kaip visumą) parduoti šiame kreditorių susirinkimo nutarime nurodytą neva atsakovei BUAB „Index“ sporto centrui priklausančią kilnojamąjį ilgalaikį ir trumpalaikį turtą ir nustatyta jo pardavimo tvarka ir kaina.
3. Pareiškėja nurodė, kad ji yra ne tik atsakovės kreditorė, bet ir pastato savininkė, kuriame esančias negyvenamąsias patalpas 2013 m. lapkričio 22 d. Negyvenamųjų patalpų nuomos sutarties pagrindu ji buvo išnuomojusi atsakovei, o 2020 m. rugsėjo 15 d. kreditorių susirinkime buvo nuspręsta parduoti kaip turą šio pastato dalis (varžytynės, langus, vandens siidytuvą, rekuperatorių, dušo pertvaras, PVC duris, PVC sportinę dangą, t. y. atsakovei nuosavybės teise nepriklausantį turtą. Nurodė, kad parduodamo turto sąrašė išvardyti daiktai yra neatskiriama susiję su pareiškėjos nuosavybės teise priklausančiomis patalpomis ir yra šio pastato sudėtinės dalys. Šie daiktai yra esminės pagrindinio daikto dalys, kurios įeinant į pagrindinio daikto sudėtį ir kurios siejamos su šio pastato negalima atskirti nuo pagrindinio daikto, negalima būti atskiriamas. Kadangi esminės pastato dalys su pastatu siejamos funkcinis ryšys, šie daiktai negali būti savarankiški teisių santykių objektai ir nuosavybės teise priklauso pagrindinio daikto – pastato – savininkui, t. y. pareiškėjai.
4. Nurodė, kad atsakovė jau buvo pardavusi tą patį turtą, tačiau iš teisėjusiems teismų procesiniais sprendimais šio turto, pirkimo-pardavimo sutarties buvo pripažinta negaliojančia. Be to, atsakovė yra nutarusi teismų procesą, pradėtą pagal pareiškėjos reikalavimą dėl kompensacijos iš pareiškėjos už patalpų pagaminimą, pildesim už tuos pačius daiktus, kurie sudaro ginčijamo kreditorių susirinkimo nutarimo dalį.
5. Pareiškėja nurodė turinti teisę teikti skundą dėl 2020 m. rugsėjo 15 d. kreditorių susirinkimo nutarimo pripažinimo negaliojančiu kaip atsakovės kreditorė, kurios patvirtinta reikalavimo suma sudaro 16 223,94 Eur ir kuri nebalsavo už ginčijamo kreditorių susirinkimo sprendimo priėmimą. Be to, pareiškėja, ginama savo, kaip savininkės, daiktines teises, turi teisę teikti skundą ir pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksą (toliau – ir CPK) 5 straipsnio 1 dalį, kurioje nustatyta, kad kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. lapkričio 16 d. nutartimi nutraukė civilinį procesą, pradėtą pagal pareiškėjos UAB „Elpava“ skundą dėl BUAB „Index“ sporto centro 2020 m. rugsėjo 15 d. kreditorių susirinkimo nutarimo.
7. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad, sprendžiant dėl pareiškėjos procesinės teisės apskusti kreditorių susirinkimo nutarimą, taikytinos Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) 55 straipsnio nuostatos, pagal kurias kreditorius turi teisę apskusti kreditorių susirinkimo nutarimą dviem atvejais, t. y. kai jis nebuvo tinkamai informuotas apie susirinkimą arba balsavo prieš susirinkimo sprendimą.
8. Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad šaukiant kreditorių susirinkimą, šis įvyko 2020 m. rugsėjo 15 d., buvo laikytasi kreditorių susirinkimo susaukimo procedūrinio reikalavimo, nustatytų 2016 m. lapkričio 30 d. kreditorių susirinkime 8-uoju darbotvarkės klausimu patvirtintame nutarime. Šio nutarimo patvirtinimo kreditorių susirinkimo susaukimo tvarkoje nustatyta, kad pranešimą apie kreditorių susirinkimo susaukimą administratorius turi išsiųsti kreditoriams el. paštu arba fakšu ne vėliau kaip prieš 5 dienas iki susirinkimo dienos. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad pareiškėja apie 2020 m. rugsėjo 14 d. šaukiamą kreditorių susirinkimą buvo informuota elektroniniu būdu 2020 m. rugsėjo 8 d. o 2020 m. rugsėjo 10 d. nemokumo administratorius persiuntė pareiškėjai prašymą dėl kreditorių susirinkimo susaukimo bei susirinkimo nutarimo projekto. Atsižvelgiant į tai, kad 2020 m. rugsėjo 10 d. pareiškėja prašymą dėl kreditorių susirinkimo susaukimo priėmė kreditorių nutarimą, taip pat dėl kreditorių susirinkimo susaukimo tvarkos, yra negaliojantis ir (ar) kad jis neturėtų būti vadovaujamas.
9. Kadangi pareiškėja buvo tinkamai informuota apie šaukiamą kreditorių susirinkimą ir susirinkime apskritai nebalsavo, pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad pareiškėja, kaip kreditorė, neįgijo teisės skusti kreditorių susirinkimo nutarimo, dėl to nutraukė pareiškėjos skundo nagrinėjimo procesą.
10. Lietuvos apeliacinis teismas 2021 m. sausio 21 d. nutartimi skundžiamą Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 16 d. nutartį paliko nepakeistą.
11. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad JANĮ 155 straipsnyje, reglamentuojančiame pereinamąsias nuostatas dėl nemokumo procesų, nustatyta, jog iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams šio JANĮ nuostatos taikomos toms asmenų teisėms ir pareigoms, kurios atsiranda arba yra įgyvendinamos jam įsigaliojus, taip pat toms nemokumo procedūroms, kurios pradedamos šiam įstatymui įsigaliojus, išskyrus tam tikras išvardytas šio įstatymo nuostatas. Kadangi BUAB „Index“ sporto centro kreditorių susirinkimas ir

kreditorių balsavimas atitinkamais darbotvarkės klausimais vyko 2020 m. rugsėjo 15 d., t. y. jau galiojant JANĮ, todėl ginčijamo nutarimo dėl turto pardavimo tvarkos ir kainos nustatymo apskundimui taikytinos JANĮ nuostatos.

12. Apeliacinės instancijos teismas, vadovaudamasis JANĮ 55 straipsnio 4 dalyje įtvirtintu reglamentavimu, nustatė, kad kreditorius turi teisę apskusti kreditorių susirinkimo nutarimą dviem atvejais: kai jis nebuvo tinkamai informuotas apie susirinkimą arba balsavo prieš susirinkimo sprendimą.
13. Apeliacinės instancijos teismas pritarė, kad, nagrinėjamu atveju šaukiant 2020 m. rugsėjo 15 d. įvykusį kreditorių susirinkimą, nebuvo pažeista BUAB „Index“ sporto centro kreditorių susirinkimo sušaukimo tvarka, nustatyta 2016 m. lapkričio 30 d. kreditorių susirinkimo nutarimu 8-uoju darbotvarkės klausimu, remiantis kuria pranešimą apie kreditorių susirinkimo sušaukimą administratorius išsiunčia kreditoriams el. paštu arba faksu ne vėliau kaip 5 dienas iki susirinkimo dienos.
14. Apeliacinės instancijos teismas atmetė kaip nepagrįstą pareiškėjos argumentą, kad nagrinėjamu atveju sušaukiant BUAB „Index“ sporto centro 2020 m. rugsėjo 15 d. kreditorių susirinkimą turėjo būti taikoma JANĮ 47 straipsnio 1 dalies nuostata dėl informavimo apie kreditorių susirinkimą ir kad informacija apie susirinkimą kreditoriams turėjo būti pateikta likus ne mažiau kaip 14 dienų iki susirinkimo dienos. Teismas nurodė, kad kreditorių susirinkimo sušaukimo tvarka buvo nustatyta 2016 m. lapkričio 30 d. įvykusiame pirmajame kreditorių susirinkime, o pagal tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) 22 straipsnio 4 dalį, kreditorių susirinkimo šaukimo tvarką turėjo nustatyti kreditorių susirinkimas. Apeliacinės instancijos teismas pabrėžė, kad JANĮ 47 straipsnio 1 dalyje nustatytas terminas pranešti apie susirinkimą likus ne mažiau kaip 14 dienų iki kreditorių susirinkimo dienos negali panaikinti ankstesniame susirinkime kreditorių susirinkimo nutarimu nustatytos kreditorių susirinkimo sušaukimo tvarkos, kuri šiuo atveju nebuvo pažeista.
15. Kadangi pareiškėja buvo tinkamai informuota apie šaukiamą kreditorių susirinkimą, jai pateiktas susirinkimo nutarimo projektas ir kiti dokumentai, tačiau ji susirinkime nebalsavo, todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai konstatavo, kad pareiškėja neįgijo teisės skusti kreditorių susirinkimo nutarimo, ir skundo nagrinėjimą nutraukė.
16. Apeliacinės instancijos teismas atmetė pareiškėjos argumentus, kad ji turėjo teisę ginčyti kreditorių susirinkimo sprendimą kaip ginčo pastato savininkė, nes JANĮ 55 straipsnio 4 dalyje nustatytas baigtinis sąrašas subjektų, galinčių skusti kreditorių susirinkimo ar kreditorių komiteto priimtus sprendimus, o pareiškėja kreipėsi į teismą dėl ginčo nutarimo panaikinimo kaip bendrovės kreditorė.

III. Kasacinio skundo teisiniai argumentai

17. Pareiškėja UAB „Elpava“ kasaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2016 m. lapkričio 16 d. nutartį ir Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. sausio 21 d. nutartį, o jos skundą dėl BUAB „Index“ sporto centro 2020 m. rugsėjo 15 d. kreditorių susirinkimo sprendimo panaikinimo grąžinti nagrinėti iš naujo pirmosios instancijos teismui. Kasacinis skundas grindžiamas šiais teisiniais argumentais:
 - 17.1. Kadangi pareiškėja nebuvo tinkamai informuota apie 2020 m. rugsėjo 15 d. kreditorių susirinkimą, vadovaujantis JANĮ 55 straipsnio 2 dalies 2 punktu, ji turėjo teisę skusti šio kreditorių susirinkimo priimtą sprendimą:
 - 17.1.1. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų išvada, kad pareiškėja buvo tinkamai informuota apie kreditorių susirinkimą, yra nepagrįsta. JANĮ 47 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad apie šaukiamą kreditorių susirinkimą kreditorių susirinkime turintiems teisę dalyvauti asmenims turi būti pranešta likus ne mažiau kaip 14 dienų iki kreditorių susirinkimo dienos. Kadangi kreditorių susirinkimas vyko 2020 m. rugsėjo 15 d., apie jį kreditoriams turėjo būti pranešta ne vėliau kaip 2020 m. rugsėjo 1 d. Tačiau apie kreditorių susirinkimą atsakovės kreditoriams nemokumo administratorius elektroniniu paštu pranešė 2020 m. rugsėjo 8 d., t. y. likus mažiau nei 14 dienų iki kreditorių susirinkimo dienos (likus 7 dienoms).
 - 17.1.2. JANĮ 47 straipsnio 1 dalyje suformuluotas reikalavimas, kad apie šaukiamą kreditorių susirinkimą kreditorių susirinkime turintiems teisę dalyvauti asmenims turi būti pranešta likus ne mažiau kaip 14 dienų iki kreditorių susirinkimo dienos, yra imperatyvi teisės norma. Todėl teisinių santykių dalyviai negali sutrumpinti imperatyviai teisės norma nustatyto 14 dienų termino nei šalių susitarimu, nei kitais pagrindais, pavyzdžiui, kaip šiuo atveju, nurodant kreditorių susirinkimų sprendimus, priimtus galiojant ankstesnėms teisės normoms. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nepagrįstai JANĮ 47 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą teisės normą laikė dispozityvia, leidžiančia paraleliai su JANĮ 47 straipsnio 1 dalyje nustatytu ne trumpesniu kaip 14 dienų terminu egzistuoti ir trumpesniems pranešimo apie kreditorių susirinkimą terminams.
 - 17.1.3. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų motyvas, kad bankrutuojančios įmonės kreditorių susirinkimų sprendimai, priimti iki 2020 m. sausio 1 d., t. y. galiojant ĮBĮ, turi prioritetą prieš JANĮ normas, taip pat ir prieš JANĮ 47 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą imperatyvią teisės normą, visiškai nepagrįstas, prieštarauja konstituciniam įstatymo viršenybės principui. Jeigu ir būtų konkurencija tarp įstatymo (šiuo atveju JANĮ 47 straipsnio 1 dalies) ir bankrutuojančios įmonės kreditorių susirinkimų sprendimų, turėtų būti taikomas JANĮ.
 - 17.1.4. Nors iki 2019 m. gruodžio 31 d. pagal ĮBĮ priimti kreditorių susirinkimų sprendimai įsigaliojus JANĮ liko galioti (nagrinėjamu atveju – remiantis ĮBĮ 22 straipsnio 4 dalimi priimtas kreditorių susirinkimas dėl kreditorių susirinkimo šaukimo tvarkos), tačiau nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojus JANĮ tos iki 2019 m. gruodžio 31 d. priimtų kreditorių susirinkimų sprendimų nuostatos, kurios prieštarauja JANĮ ar kitaip jo neatitinka, negali būti taikomos.
 - 17.1.5. Kadangi kreditorių susirinkimas buvo sušauktas ir įvyko galiojant JANĮ, vadovaujantis JANĮ 155 straipsnio 1 dalimi, reglamentuojančia pereinamąsias nuostatas dėl nemokumo procesų, turėjo būti taikomos JANĮ nuostatos, *inter alia* (be kita ko), JANĮ 47 straipsnio 1 dalyje nustatytas reikalavimas apie šaukiamą kreditorių susirinkimą kreditoriams pranešti likus ne mažiau kaip 14 dienų iki kreditorių susirinkimo.
 - 17.1.6. Pareiškėjai nebuvo tinkamai pranešta apie kreditorių susirinkimą ir dėl to, kad 2020 m. rugsėjo 8 d. nemokumo administratoriaus pranešimas neatitiko JANĮ 47 straipsnio 5 dalyje nustatytų reikalavimų, kadangi pranešime nebuvo pateiktas kreditorių susirinkimo sprendimo projektas (pažeistas JANĮ 47 straipsnio 5 dalies 4 punktas), nebuvo pateikta balsavimo iš anksto dokumento forma (pažeista JANĮ 47 straipsnio 5 dalies 7 punktas) ir kt. Nors kreditoriams buvo pasiūlyta dėl sprendimo projekto ir kitos informacijos kreiptis į nemokumo administratorių elektroniniu paštu, tačiau įstatymų leidėjas nustatė, kad sprendimo projektas ir kita informacija turi būti pateikti pranešime apie kreditorių susirinkimą ir (ar) kartu su juo.
 - 17.2. Pareiškėja turėjo teisę ginčyti 2020 m. rugsėjo 15 d. kreditorių susirinkimo sprendimą ne tik dėl procedūrinių pažeidimų, kad jai nebuvo tinkamai pranešta apie šį kreditorių susirinkimą, bet ir dėl to, kad ji yra pastato savininkė:
 - 17.2.1. CPK 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Pareiškėja yra pastato savininkė, o dalis kreditorių susirinkime nusprendė parduoti turto yra šio pastato sudėtinės dalys ir inžinerinė įranga, kurie pareiškėjai priklauso nuosavybės teise. Ši aplinkybė nustatyta įsiteisėjusiais teismų procesiniais sprendimais kitoje civilinėje byloje.

- 17.2.2. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2019 m. spalio 22 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. e2-4139-989/2019 pripažino niekine ir negaliojančia 2017 m. balandžio 28 d. Ne varžytynėse parduodamo turto pardavimo–pirkimo sutartį Nr. IND/01, pagal kurią atsakovė jau buvo vieną kartą pardavusi pareiškėjos turtą. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2020 m. liepos 2 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. e2A-1103-656/2020](#) pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą. Vilniaus apygardos teismas konstatavo, kad atsakovė privalo grąžinti pareiškėjai nuomojamas patalpas su langais, durimis, inžinerine įranga ir kt., tačiau atsakovė to nepadarė, o pardavė pareiškėjai nuosavybės teise priklausančio pastato ir jo patalpų elementus ir inžinerines sistemas ir (ar) jų dalis (langus, duris, vartus, grindų dangą, dušo pertvaras, vandens šildytuvą, rekuperatorių ir kt.), t. y. atsakovė pardavė svetimus, kitam asmeniui nuosavybės teise priklausančius daiktus be daiktų savininko žinios.
- 17.2.3. Kadangi ginčijamu kreditorių sprendimu buvo nuspręsta dar kartą parduoti pareiškėjos turtą (pastato duris, langus, inžinerinę įrangą ir kt.), t. y. atsakovei nuosavybės teise nepriklausanti, svetimą pareiškėjos turtą, pareiškėja turėjo teisę ginti savo daiktines teises, nes [CK 4.98](#) straipsnyje nustatyta, kad savininkas gali reikalauti pašalinti bet kuriuos jo teisės pažeidimus, nors ir nesusiausijus su valdymo netekimu, t. y. pareiškėja turėtų teisę ginčyti kreditorių susirinkimo sprendimą ir tuo atveju, jeigu nebūtų atsakovės kreditorė.
- 17.2.4. JANĮ 55 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad teismas gali panaikinti kreditorių susirinkimo ar kreditorių komiteto sprendimą, jeigu jis priimtas pažeidžiant šio įstatymo nuostatas ir šis pažeidimas galėjo turėti įtakos sprendimo turiniui, taip pat jeigu kreditorių susirinkimo ar kreditorių komiteto sprendimas prieštarauja įstatymams arba pažeidžia prieš šį sprendimą balsavusių kreditorių arba kitų asmenų teises ir įstatymų saugomus interesus. Taigi šios teisės normos prasme pareiškėja yra „kitas asmuo“, kurio teisės ir įstatymų saugomi interesai kreditorių susirinkimo sprendimu buvo pažeisti.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl kreditoriaus teisės apskusti bankrutuojančios įmonės kreditorių susirinkimo sprendimą įgyvendinimo, kai kreditorius nebuvo tinkamai informuotas apie šaukiamą kreditorių susirinkimą ir jame nedalyvavo

18. Nagrinėjamu atveju pirmosios instancijos teismas, vadovaudamasis [CPK 293 straipsnio](#) 1 punktu, nutraukė civilinės bylos pagal kreditorės skundą, ginčijant bankrutuojančios įmonės kreditorių susirinkimo sprendimą, nagrinėjamą, nurodęs, kad byla yra nenagrinėtina teisme civilinio proceso tvarka dėl to, kad skundą padavusi kreditorė neatitinka JANĮ 55 straipsnio 4 dalyje nustatytų sąlygų, kurioms esant kreditoriai įgyja teisę skusti teismui bankrutuojančios įmonės kreditorių susirinkimo sprendimą.
19. Pažymėtina, kad teismas turi pareigą *ex officio* (savo iniciatyva) patikrinti, ar civilinės bylos nagrinėjamą teisme inicijuojantis asmuo turi civilinį procesinį teismumą, t. y. ar jis gali turėti (iegti) civilines procesines teises ir pareigas. Civilinio proceso teismumo neturėjimas sudaro teisinį pagrindą teismui toki ginčą pripažinti nenagrinėtinu teisme civilinio proceso tvarka ir ieškini atsisakyti priimti ([CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktas), o jei ieškinys buvo priimtas – nutraukti civilinę bylą ([CPK 293 straipsnio](#) 1 punktas).
20. Pagal [CPK 1 straipsnio](#) 1 dalies nuostatas bankroto bylos nagrinėjamos pagal šio kodekso taisykles, išskyrus išimtis, kurias nustato kiti Lietuvos Respublikos įstatymai. Juridinių asmenų restruktūrizavimo ir bankroto procesus nuo 2020 m. sausio 1 d. reglamentuoja JANĮ, pakeitęs iki tol galiojusius ĮBĮ ir Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymą.
21. JANĮ 55 straipsnio 2 dalies nuostatomis, įtvirtinančiomis subjektų, turinčių teisę skusti teismui kreditorių susirinkimo sprendimus, ratą, nurodyta, kad kreditoriai turi teisę apskusti teismui kreditorių susirinkimo sprendimus dviem atvejais: 1) kai skundą dėl kreditorių susirinkimo sprendimo paduoda kreditorius, balsavęs prieš kreditorių susirinkimo sprendimą (JANĮ 55 straipsnio 2 dalies 1 punktas); 2) kai skundą dėl kreditorių susirinkimo sprendimo paduoda kreditorius, nedalyvavęs kreditorių susirinkime, jeigu jis nebuvo tinkamai apie jį informuotas (JANĮ 55 straipsnio 2 dalies 2 punktas). Kreditorius, skusdamas kreditorių susirinkimo sprendimą teismui, privalo pagrįsti savo civilinį procesinį subjektiškumą, t. y. teisės skusti konkretų kreditorių susirinkimo sprendimą turėjimą. Kreditoriui neįrodžius pirmiau įvardytų sąlygų, su kuriomis įstatymų leidėjas sieja jo teisės skusti teismui kreditorių susirinkimo sprendimą atsiradimą, tokio subjekto pateiktas skundas laikytinas nenagrinėtinu teisme civilinio proceso tvarka.
22. Grįsdama savo teisę skusti teismui BUAB „Index“ sporto centro 2020 m. rugsėjo 15 d. kreditorių susirinkimo sprendimą dėl turto pardavimo tvarkos ir kainos nustatymo, kreditorė UAB „Elpava“ nurodė, kad ji šią teisę įgijo, nes nebuvo tinkamai, laikantis JANĮ 47 straipsnyje įtvirtintų reikalavimų, informuota apie kreditorių susirinkimą ir jame nedalyvavo (JANĮ 55 straipsnio 2 dalies 2 punktas). Civilinę bylą nagrinėjęs pirmosios instancijos teismas pripažino, o apeliacinės instancijos teismas pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad nagrinėjamu atveju nebuvo pažeisti kreditorių informavimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimą tvarkos reikalavimai, kadangi pranešant apie šaukiamą kreditorių susirinkimą turėjo būti taikoma ne JANĮ 47 straipsnyje įtvirtinta teisės norma, bet tebegaliojanti BUAB „Index“ sporto centro kreditorių susirinkimo 2016 m. lapkričio 30 d. nutarimu patvirtinta kreditorių susirinkimo sušaukimo tvarka, įtvirtinusi kitokius nei nustatyti įstatyme reikalavimus tiek pranešimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimą pateikimo terminui, tiek pranešimo turiniui.
23. Kaip minėta, juridinių asmenų bankroto procesų vykdymą iki 2019 m. gruodžio 31 d. reglamentavo 2001 m. kovo 20 d. ĮBĮ Nr. IX-216, kurio nuostatos kreditorių susirinkimo kompetencijai priskyrė teisę jampačiam nustatyti kreditorių susirinkimo šaukimo tvarkos reikalavimus. ĮBĮ 23 straipsnyje, nustatančiame kreditorių susirinkimo teises, nebuvo įtvirtinto baigtinio kreditorių susirinkimo kompetencijai priskirtų spresti klausimų sąrašo; ĮBĮ 23 straipsnio 18 punkte įtvirtinta teisės norma nurodė, kad kreditorių susirinkimui, *inter alia*, pavedama spresti ir kitus kreditorių susirinkimo kompetencijai šio įstatymo priskirtus klausimus. Vadovaujantis ĮBĮ 22 straipsnio, reglamentuojančio kreditorių susirinkimo sušaukimą, 4 dalimi, kreditorių susirinkimo šaukimo tvarką nustato kreditorių susirinkimas. Ši teisės norma laikytina blanketine teisės norma, nes nukreipia į kreditorių susirinkimo sprendimu patvirtintą kreditorių susirinkimo šaukimo tvarką, kai sprendžiama dėl procedūrinių kreditorių susirinkimo šaukimo tvarkos reikalavimų.
24. Byloje nustatyta, jog BUAB „Index“ sporto centro kreditorių susirinkimas 2016 m. lapkričio 30 d. 8-uju darbotvarkės klausimu, įgyvendindamas savo teisę nuspręsti dėl jo kompetencijai priskirtų klausimų, priėmė nutarimą, kuriuo patvirtino kreditorių susirinkimo sušaukimo tvarką. Laikydamasis kreditorių susirinkimo patvirtintomis kreditorių susirinkimo sušaukimo tvarkos reikalavimų, administratorius turėjo ne vėliau kaip prieš 5 dienas iki susirinkimo dienos išsiųsti kreditoriams el. paštą arba faksu pranešimą apie kreditorių susirinkimo sušaukimą.
25. Nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusio JANĮ 47 straipsnio, nustatančio pranešimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimą tvarkos reikalavimus, 1 dalyje nurodyta, kad apie šaukiamą kreditorių susirinkimą kreditorių susirinkime turintiems teisę dalyvauti asmenims *turi būti* pranešta likus ne mažiau kaip 14 dienų iki kreditorių susirinkimo dienos. To paties straipsnio 5 dalyje nustatyta, kokia informacija *turi būti* nurodyta pranešime

- apie šaukiamą kreditorių susirinkimą. Atsižvelgiant į minėtų teisės normų lingvistines formuluotes, tai yra imperatyvaus pobūdžio teisės normos. Iš aptartų IBĮ ir JANĮ nuostatų turinio analizės matyti, kad įstatymų leidėjas, priimdamas JANĮ, siekė pakeisti iki šio įstatymo priėmimo galiojusio IBĮ reglamentavimą, remiantis kuriuo nebuvo įtvirtintos vienodos pranešimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimą tvarkos, ši klausima priskiriamas kreditorių susirinkimo kompetencijai. Tokiu būdu buvo siekiama, kad nuo 2020 m. sausio 1 d. pranešimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimą procedūra būtų vienoda ir veiksminga visiems juridiniams asmenims, kuriems iškelta nemokumo byla, taip užtikrinant kreditorių teisės dalyvauti ir balsuoti kreditorių susirinkimuose efektyvų įgyvendinimą.
26. Kasaciniu skundu yra keliamas klausimas, ar, atsižvelgiant į tai, kad atsakovei BUAB „Index“ sporto centrui bankroto byla iškelta galiojant IBĮ, 2020 m. rugsėjo 15 d. šaukiant kreditorių susirinkimą galiojo ir turėjo būti taikoma minėtu kreditorių susirinkimo nutarimu nustatyta kreditorių susirinkimo šaukimo tvarka, ar nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusio JANĮ nuostatos, įtvirtinančios pranešimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimą tvarkos reikalavimus. Keliamas klausimas yra susijęs su JANĮ nuostatų, reglamentuojančių pranešimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimą tvarką, taikymu iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams, o tai yra klausimas, susijęs su JANĮ nuostatų galiojimo laiko atžvilgiu.
27. JANĮ 152 straipsnio, reglamentuojančio šio įstatymo įsigaliojimą, 1 dalyje įtvirtinta bendroji taisyklė, remiantis kuria šis įstatymas įsigalioja nuo 2020 m. sausio 1 d., išskyrus šiame straipsnyje įtvirtintas išimtis. Vadovaujantis JANĮ 153 straipsniu, įsigaliojus šiam įstatymui, netenka galios: 1) Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas Nr. IX-218 su visais pakeitimais ir papildymais; 2) Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas Nr. IX-216 su visais pakeitimais ir papildymais; 3) Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas Nr. VIII-270 su visais pakeitimais ir papildymais; 4) Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas Nr. I-2880 su visais pakeitimais ir papildymais.
28. Šios nutarties 27 punkte nurodytų teisės normų, reglamentujančių JANĮ įsigaliojimą ir iki to laiko galiojusį įstatymų pripažinimą netekusiais galios, išimtis, lemianti tolesnę IBĮ taikymo galimybę, yra skirta juridinių asmenų nemokumo procesams, pradėtiems iki 2019 m. gruodžio 31 d. Vadovaujantis JANĮ 155 straipsnio 1 dalimi, įtvirtinančia pereinamąsias nuostatas dėl nemokumo procesų, pradėtų iki 2019 m. gruodžio 31 d., šio įstatymo nuostatos taikomos toms asmenų teisėms ir pareigoms, kurios atsiranda arba yra įgyvendinamos jam įsigaliojus, taip pat toms nemokumo procedūroms, kurios pradėdamos šiam įstatymui įsigaliojus, išskyrus šio įstatymo nuostatas, reguliuojančias: 1) atlygi nemokumo administratoriui; 2) kreditorių reikalavimų tenkinimo eilę ir tvarką; 3) reikalavimus restruktūrizavimo plano turiniui ir įgyvendinimo trukmei; 4) kreditorių balsavimą dėl restruktūrizavimo plano; 5) nemokumo administratoriaus skyrimą bankroto byloje. To paties straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms išimtims taikomi įstatymo 153 straipsnyje nurodyti įstatymai.
29. Kasacinis teismas, aiškindamas JANĮ 155 straipsnyje įtvirtintas pereinamąsias nuostatas, taikomas juridinių asmenų nemokumo procesams, pradėtiems iki 2019 m. gruodžio 31 d., yra nurodęs, kad jiems JANĮ nuostatos taikomos, priklausomai nuo asmenų teisių ir pareigų atsiradimo ar įgyvendinimo bei nemokumo procedūrų pradžios momento. Tai reiškia, kad, net ir pradėjus bankroto ar restruktūrizavimo procesą pagal IBĮ ar įmonių restruktūrizavimo įstatymo nuostatas, JANĮ nuostatos šiems procesams taikytinos, jei asmenų teisės ir pareigos atsiranda ar yra įgyvendinamos įsigaliojus JANĮ arba atitinkamai jei tam tikros nemokumo procedūros pradėdamos jau įsigaliojus JANĮ (nuo 2020 m. sausio 1 d.). Taigi JANĮ taikymas iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams, išskyrus įvardytas išimtis, susietas su: 1) atitinkamų nemokumo procedūrų pradžios momentu; 2) atitinkamų teisių ir pareigų atsiradimo arba jų įgyvendinimo momentu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gegužės 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-112-469/2021](#), 18 punktas). Taip pat įstatymų leidėjas nustatė išimtis, kokioms iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams JANĮ nuostatos nėra taikytinos, pateikdamas tokių išimčių baigtinį sąrašą JANĮ 155 straipsnio 1 dalyje.
30. Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad BUAB „Index“ sporto centro bankroto procesas pradėtas iki 2019 m. gruodžio 31 d., galiojant IBĮ. Atsižvelgiant į tai, siekiant nustatyti, kurio įstatymo nuostatos taikytinos BUAB „Index“ sporto centro kreditorių susirinkimo, įvykusio 2020 m. rugsėjo 15 d., sušaukimui, taikytinos JANĮ 155 straipsnyje įtvirtintos pereinamosios nuostatos. Kadangi pranešimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimą tvarkos reglamentavimas nepatenka tarp JANĮ 155 straipsnio 1 dalies 1–5 punktuose nustatytų išimčių, kurioms taikytinos IBĮ nuostatos, todėl, sprendžiant dėl nagrinėjamo atveju taikytino teisinio reglamentavimo, vadovaujamosi asmenų teisių ir pareigų atsiradimo arba jų įgyvendinimo taisykle.
31. Kreditoriai, kurių reikalavimus patvirtino teismas, turi teisę dalyvauti ir balsuoti kreditorių susirinkimuose (IBĮ 21 straipsnio 2 dalies 1 punktas, JANĮ 43 straipsnio 1 dalies 1 punktas). Tam, kad minėti kreditoriai galėtų įgyvendinti šią savo teisę, o kreditorių susirinkimo priimami sprendimai būtų teisėti, turi egzistuoti įstatyme įtvirtintos prielaidos, grindžiamos reikalavimais, keliamais kreditorių susirinkimo sušaukimo procedūrai. Šios procedūros metu atsiranda ir yra įgyvendinamos nemokumo proceso dalvii (kreditorių, nemokumo administratoriaus, kitų dalyvaujančių byloje ir procese asmenų) teisės ir pareigos, susijusios su kreditorių susirinkimo sušaukimu: įstatyme numatytam subjektui tinkamai įgyvendinus savo teisę reikalauti sušaukti kreditorių susirinkimą (inicijavus kreditorių susirinkimo sušaukimą), atsiranda nemokumo administratoriaus pareiga sušaukti kreditorių susirinkimą ir apie šaukiamą kreditorių susirinkimą pranešti kreditorių susirinkime turintiems teise dalyvauti asmenims, o ši pareiga atitinka asmenų, turinčių teisę dalyvauti kreditorių susirinkime, teisę reikalauti, kad apie šaukiamą kreditorių susirinkimą jiems būtų pranešta laikantis JANĮ (galiojant IBĮ – kreditorių susirinkimo nutarime) įtvirtintų kreditorių susirinkimo šaukimo tvarkos reikalavimų. Vadovaujantis JANĮ 155 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu reglamentavimu, būtent nemokumo proceso dalvių teisių ir pareigų atsiradimo arba įgyvendinimo momentas lemia, ar iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams taikomos JANĮ, ar IBĮ nuostatos. BUAB „Index“ sporto centro kreditorių susirinkimo sušaukimas buvo iniciuotas ir įvyko 2020 m. rugsėjo 15 d., t. y. įsigaliojus JANĮ. Todėl nemokumo administratoriaus pareigos sušaukti kreditorių susirinkimą atsiradimas galiojant JANĮ (JANĮ 46 straipsnio 2 dalis) lėmė, kad ją įgyvendindamas administratorius turėjo vadovautis JANĮ 47 straipsnio nuostatomis, įtvirtinančiomis reikalavimus pranešimui apie šaukiamą kreditorių susirinkimą (tik dėl termino, tiek dėl pranešimo turinio).
32. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų išvada, kad jei juridinio asmens nemokumo procesas buvo pradėtas galiojant IBĮ, kreditorių susirinkimo nutarimai, priinti jų kompetencijai pagal IBĮ priskirtais klausimais toliau galioja ir turi būti taikomi, buvo padaryta pažeidžiant minėtas JANĮ teisės normas, reglamentuojančias JANĮ įsigaliojimą, įstatymų pripažinimą netekusiais galios ir pereinamąsias nuostatas, taikomas nemokumo procesams, pradėtiems iki 2019 m. gruodžio 31 d. Kaip jau minėta šios nutarties 23 punkte, galiojant IBĮ kreditorių susirinkimo sušaukimo tvarkos reglamentavimas buvo apibrėžtas blanketine teisės norma, nukreipiančia į kreditorių susirinkimo nutarimu patvirtintą kreditorių susirinkimo sušaukimo tvarką (IBĮ 22 straipsnio 4 dalis). Laikantis bendrųjų JANĮ 152 straipsnio 1 dalyje ir 153 straipsnyje įtvirtintų JANĮ įsigaliojimo ir įstatymų pripažinimo netekusiais galios taisyklių, minėta IBĮ teisės norma galiojo iki 2019 m. gruodžio 31 d. ir, atsižvelgiant į nagrinėjamo atveju teisinę reikšmę turinčių asmenų teisių ir pareigų atsiradimo ir jų įgyvendinimo momentą, nebuvo pagrindo ją taikyti, remiantis JANĮ 155 straipsnyje įtvirtintomis pereinamosiomis nuostatomis. Be to, nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojus JANĮ 47 straipsnio nuostatomis, reglamentuojančioms pranešimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimą tvarką, pasikeitė šiuos teisinius santykius reglamentuojančios teisės normos turinys ir rūšis. Kadangi įstatymų leidėjas pasirinko įstatymu nustatyti vienodą pranešimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimo tvarką, suteikdamas jai imperatyvų pobūdį, kreditorių susirinkimas neteko teisės savo sprendimu nustatyti ar keisti įstatymo imperatyviai nustatytą pranešimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimą tvarką. Atsižvelgiant į bendrąsias JANĮ įtvirtintas šio įstatymo įsigaliojimo ir pereinamųjų nuostatų taikymo taisykles, IBĮ 22 straipsnio 4 dalyje įtvirtintos blanketinės teisės normos galiojimas laiko atžvilgiu tik iki 2019 m. gruodžio 31 d. bei imperatyvus nuo 2020 m. sausio 1 d. taikytinų JANĮ 47 straipsnyje įtvirtintų teisės normų pobūdis lėmė ir BUAB „Index“ sporto centro kreditorių susirinkimo 2016 m. lapkričio 30 d. nutarimu patvirtintos kreditorių susirinkimo sušaukimo tvarkos galiojimo laiko atžvilgiu pasibaigimą.
33. Taigi, bylą nagrinėję teismai kreditoriaus UAB „Elpava“ teisės apskusti kreditorių susirinkimo nutarimą įgyvendinimui nepagrįstai tuo pačiu metu taikė du laiko atžvilgiu skirtingais momentais taikytinus teisės aktus: kreditoriaus informavimui apie šaukiamą kreditorių susirinkimą – IBĮ 22 straipsnio 4 dalį ir kreditorių susirinkimo nutarimu patvirtintą kreditorių susirinkimą šaukimo tvarką, o turinčių teisę apskusti kreditorių

susirinkimo sprendimus subjektų nustatymui – JANĮ 55 straipsnio 2 dalį. Tokiu būdu teismai neatsižvelgė į kiekviename iš nurodytų norminių teisės aktų nustatytas teisės normų sisteminius ryšius: pagal ĮBĮ kiekvieno bankrutuojančio juridinio asmens kreditoriai turėjo teisę nustatyti individualią mažiau garantijų kreditoriams suteikiančią kreditorių susirinkimų šaukimo tvarką, tačiau kreditorių susirinkimo nutarimus galėjo apskųsti visi įmonės kreditoriai (ĮBĮ 21 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 24 straipsnio 5 dalis); tuo tarpu pagal JANĮ skųsti kreditorių susirinkimo nutarimus turi teisę ne visi kreditoriai (jų negali skųsti už kreditorių susirinkimo sprendimą balsavęs kreditorius, taip pat susirinkime nedalyvavęs kreditorius, jeigu jis apie susirinkimą buvo tinkamai informuotas), tačiau kreditoriams įstatymas suteikia patikimas teisės dalyvauti kreditorių susirinkime įgyvendinimo garantijas – apie šaukiamą kreditorių susirinkimą kreditoriams turi būti pranešta likus ne mažiau kaip 14 dienų iki susirinkimo dienos, nustatyti pranešimo apie susirinkimą būdai ir pranešimo turinys (JANĮ 47 straipsnis).

34. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad kreditorė UAB „Elpava“ apie 2020 m. rugsėjo 15 d. šaukiamą BUAB „Index“ sporto centro kreditorių susirinkimą buvo informuota elektroniniu paštu 2020 m. rugsėjo 8 d., o 2020 m. rugsėjo 10 d. jai buvo persiųstas prašymas dėl kreditorių susirinkimo sušaukimo ir nutarimo projektas. Nustačius, kad nagrinėjamu atveju šaukiant 2020 m. rugsėjo 15 d. BUAB „Index“ sporto centro kreditorių susirinkimą taikytinomis JANĮ 47 straipsnio nuostatomis įtvirtinta kitokia pranešimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimo tvarką, darytina išvada, kad, informuojant kreditorę UAB „Elpava“ apie šaukiamą kreditorių susirinkimą, buvo pažeistos JANĮ 47 straipsnyje įtvirtintos imperatyvios teisės normos, nustatančios pranešimo apie šaukiamą kreditorių susirinkimą terminus (JANĮ 47 straipsnio 1 dalis) ir įteiktinam pranešimui apie šaukiamą kreditorių susirinkimą keliamus jame nurodytinos informacijos reikalavimus (JANĮ 47 straipsnio 5 dalis).
35. Nustačiusi, kad nagrinėjamu atveju kreditorė UAB „Elpava“ nebuvo tinkamai informuota apie 2020 m. rugsėjo 15 d. šaukiamą BUAB „Index“ sporto centro kreditorių susirinkimą ir jame nedalyvavo, teisėjų kolegija daro išvadą, kad, vadovaujantis JANĮ 55 straipsnio 2 dalies 2 punktu, ji izio teise skusti šio kreditorių susirinkimo priimtus sprendimus, dėl to pirmosios instancijos teismas neturėjo teisinio pagrindo nutraukti byloje procesą, pradėtą pagal pareiškėjos UAB „Elpava“ skundą, kaip nenagrinėtiną teisme. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į byloje nustatytas faktines aplinkybes ir pirmiau šioje nutartyje pateiktus išaiškinimus, nusprendžia, kad jie sudaro pagrindą panaikinti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nutartį, o pareiškėjos UAB „Elpava“ skundą, ginčijant BUAB „Index“ sporto centro 2020 m. rugsėjo 15 d. kreditorių susirinkimo sprendimą, grąžinti nagrinėti pirmosios instancijos teismui iš esmės. Teismams padarius esminius proceso teisės normų pažeidimus, byla buvo nepagrįstai nutraukta, neišnagrinėjus kreditorės UAB „Elpava“ pateikto skundo dėl kreditorių susirinkimo sprendimo teisėtumo, šie pažeidimai negali būti pašalinti apeliacinės instancijos teisme ([CPK](#) 359 straipsnio 1 dalies 5 punktas, 360 straipsnis).
36. Kiti kasacinio skundo argumentai, atsižvelgiant į pirmiau teisėjų kolegijos šioje nutartyje nurodytus argumentus ir išaiškinimus, neturi teisinės reikšmės bylos rezultatui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 360 straipsniu, 362 straipsniu,

n u t a r i a :

Panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 16 d. nutartį ir Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. sausio 21 d. nutartį, o pareiškėjos UAB „Elpava“ skundą, ginčijant atsakovės BUAB „Index“ sporto centro 2020 m. rugsėjo 15 d. kreditorių susirinkimo nutarimą dėl turto pardavimo tvarkos ir kainos nustatymo, grąžinti nagrinėti pirmosios instancijos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Danguolė Bublienė

Artūras Driukas

Donatas Šernas